

Қ А Р О Р И
ПЛЕНУМИ СУДИ ОЛИИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН
№3

аз 25 июни соли 2012

ш.Душанбе

Дар бораи таҷрибаи судӣ оид ба парвандаҳои ҷиноятӣ
марбут ба худсарона ишғол намудани қитъаи замин ва
сохтмони худсарона дар он, ғайриқонунӣ додани
қитъаи замин

Бо мақсади таъмини татбиқи яхелаи меъёрҳои Конституцияи (Сарқонуни) Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кодекси замин, ҷиноятӣ, муҳофизати ҷиноятӣ, қонунҳо ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ, ки тибқи онҳо замин дар Ҷумҳурии Тоҷикистон моликияти истисноии давлат буда, давлат истифодаи самараноки онро ба манфиати халқ қафолат дода, барои ҳифзи замин, беҳтар намудани муҳити табиат ва инкишофи баробарии ҳамаи шаклҳои хоҷагидорӣ шароит фароҳам меоварад, инчунин дар таҷриба ба миён омадани масъалаҳои, ки ҳангоми баррасии парвандаҳои худсарона ишғол намудани қитъаи замин ва сохтмони худсарона дар он, ғайриқонунӣ додани қитъаи замин бармеоянд, дар асоси моддаи 27-и Қонуни конституционии Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи судҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон», Пленуми Суди Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон;-

Қ а р о р к а р д:

1. Диққати мақомоти таъқиби ҷиноятӣ, суд, судяҳо ба он ҷалб карда шаванд, ки ҳангоми пешбурди таҳқиқ, тафтиши пешакӣ ва баррасии судии парвандаҳои ҷиноятӣ марбут ба худсарона ишғол намудани қитъаи замин ва сохтмони худсарона дар он, ғайриқонунӣ додани қитъаи замин талаботи меъёрҳои Конституцияи (Сарқонуни) Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кодекси замин, ҷиноятӣ, муҳофизати ҷиноятӣ, қонунҳо ва дигар санадҳои меъёрию ҳуқуқӣ бояд дақиқан риоя карда шаванд.

2. Ба мақомоти таъқиби ҷиноятӣ, суд, судяҳо тавзеҳот дода шаванд, ки:

-таҳти мафҳуми худсарона ишғол намудани қитъаи замин, худсарона ишғоли қитъаи замин бе иҷзати мақомоти давлатӣ ё истифодабарандагони замин, шахсони мансабдор ва мавҷуд будани дигар асосҳо (худсарона иваз кардани қитъаи замин, хариду фурӯш намудани қитъаи замин, худсарона додани ҳуқуқи истифодаи қитъаи замин ва ғайраҳо), ки бо қонун пешбинӣ нашудаанд, фаҳмида мешавад;

-ба худсарона ишғол намудани қитъаи замин дар навбати аввал ҳолатҳои худсарона истифода бурдани қитъаи замин, инчунин ишғоли он бе иҷзати мақомоти дахлдори давлатӣ ё истифодабарандагони

замин, шахсони мансабдор новобаста аз он ки бо истифодаи қитъаи замин алоқаманд ҳаст ё не дохил мешаванд;

- худсарона ишғол намудани қитъаи замин ва сохтмони худсарона дар он дар сурате хотимаёфта ҳисобида мешавад, ки агар шахс қитъаи заминро ғайриқонунӣ ишғол намуда, ба оғози корҳои зерин, аз ҷумла деворгирии (таворакашии) қитъаи замин, истифодабарии он, чуфт, сохтмон кардан ва ғайраҳо шурӯъ намуда бошад;

- ихтиёран даст кашидан аз истифодабарии минбаъдаи қитъаи замин шахсро аз ҷавобгарии ҷиноятӣ озод намекунад, зеро он танҳо дар давраи тайёри ба ҷиноят ва сӯиқасди он имконпазир аст. Суд, судя метавонад ихтиёран даст кашидан аз истифодабарии минбаъдаи қитъаи замин ва барқарор кардани зарари расонидашударо ҳамчун ҳолати сабуққунандаи ҷазо ба инобат гиранд;

-дар сурате, агар аз рӯи парванда муайян гардад, ки қабл аз сохтмони худсарона, ишғоли худсаронаи қитъаи замин ҷой доштан, ҳаракати шахсони гунаҳгор новобаста аз қаблан татбиқ намудани ҷазои маъмурӣ бояд бо қисми 2 моддаи 338-и Кодекси ҷиноятӣи Ҷумҳурии Тоҷикистон (минбаъд КҶ) банду баст карда шавад.

Бояд дарназар дошт, ки то бо Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 25 март соли 2011 таҳти №694 ворид намудани тағйирот ба моддаи 338-и КҶ, на худсарона ишғол намудани қитъаи замин ва на сохтмони худсарона дар он бидуни қаблан ба ҷавобгарии маъмурӣ кашида шудани шахс таркиби ҷиноятро ташкил намода, танҳо асос барои ба ҷавобгарии маъмурӣ кашидани шахс шуда метавонидаанд. Аз ин лиҳоз, тибқи муқаррароти қисми 3 моддаи 13-и КҶ ҷавобгарии ҷиноятӣ барои ин кирдор танҳо дар он ҳолат ба миён меояд, ки ҳам худсарона ишғолкунии қитъаи замин ва ҳам сохтмони худсарона дар он , баъди эътибори қонунӣ пайдо намудани Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 25 март соли 2011 таҳти №694 содир шуда бошанд.

Ба инобат гирифта шавад, ки худсарона ишғол намудани қитъаи замин танҳо дар он ҳолат ҷавобгарии ҷиноятиро ба вучуд меорад, ки агар он дар давоми соли пас аз татбиқи ҷазои маъмурӣ такроран содир шуда бошад.

Такроран худсарона ишғол намудани қитъаи замин дар ҳолатҳое ҷой дорад, ки агар шахс дар давоми соли баъди татбиқи ҷазои маъмурӣ қитъаи замини ба ҳолати аввала баргардонидашударо аз сари нав худсарона ишғол ва ё қитъаи замини дигарро ишғол намуда бошад.

3. Барои ғайриқонунӣ додани қитъаи замин шахсони мансабдор ва шахсони воқеӣ (раисони шахру ноҳияҳо, ҷамоатҳо, хоҷагиҳои деҳқонӣ, кормандони кумитаи заминсозӣ ва геодезӣ, шахрвандон ва ғайра) бо моддаи 338¹-и КҶ ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашида мешаванд.

4. Ҷиноятҳои дар моддаҳои 338 ва 338¹-и КҶ пешбинишуда дар ҳамон вақт такроран содиршуда эътироф карда мешаванд, ки агар шахс қаблан як ё якчанд ҷиноятҳои дар ҳамин моддаҳо пешбинигардида содир намуда, мӯҳлати ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашидани ӯ мутобиқи

талаботи моддаи 75-и КҶ нагузашта ё тибқи талаботи моддаи 84-и КҶ доғи судиаш барҳам нахӯрда ё бардошта нашуда бошад.

Худсарона ишғол намудани қитъаи замин ва сохтмони худсарона дар он, инчунин ғайриқонунӣ додани қитъаи замин дар сурате аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ содиршуда доништа мешавад, ки агар дар содир намудани ин ҷинойт ду ва зиёда шахсони мансабдор ва ё шахсони воқеӣ иштирок карда бошанд.

5. Ҷинойтҳои дар моддаҳои 338, 338¹-и КҶ пешбинишуда давомнок ба ҳисоб намераванд. Дар сурати мавҷуд будани асос нисбати шахсоне, ки ҷинойтҳои мазкурро содир намудаанд санади авф, инчунин гузаштани мӯҳлати ба ҷавобгарии ҷинойтӣ кашидан, татбиқ карда мешавад.

Татбиқи санади авф шахсро аз барқарор намудани товони зарари расонидашуда озод намекунад.

6. Ба Коллегияи ҳарбӣ, коллегияи судӣ оид ба парвандаҳои ҷинойтии Суди Олӣ, судҳои ҳарбӣ, суди Вилояти Мухтори Кӯҳистон Бадахшон, судҳои вилоят, шаҳри Душанбе, шаҳру ноҳия тавзеҳот дода шавад, ки ин қабил парвандаҳоро бештар дар судҳои сайёр мавриди баррасӣ қарор дода, агар хангоми баррасии судии парвандаи ҷинойтӣ риоя накардани ҳуқуқ ва озодиҳои шахрванд, инчунин риоя накардани муқаррароти қонун, ки зимни пешбурди таҳқиқ, тафтиши пешакӣ, баррасии судӣ ошкор карда мешаванд, суд, судья ҳуқуқ доранд нисбат ба онҳое, ки ба камбудӣ роҳ додаанд, таъиноти (қарори) хусусӣ бароранд.

7. Коллегияи ҳарбӣ, коллегияи судӣ оид ба парвандаҳои ҷинойтии Суди Олӣ, суди Вилояти Мухтори Кӯҳистон Бадахшон, судҳои вилоят, суди шаҳри Душанбе вазифадор карда шаванд, ки назоратро аз болои баррасии саривақтӣ, қонунӣ ва асоснокии парвандаҳои мазкур пурзӯр карда, мунтазам таҷрибаи судиро чиҳати муайян ва ошкор кардани камбудии ҷойдошта ҷамъбаст намуда, барои бартараф кардани онҳо ба мақомоти дахлдор пешниҳодҳо ирсол намоянд.

8. Бинобар қабул гардидани қарори мазкур, қарори Пленуми Суди Олии ҶШС Тоҷикистон таҳти №5 аз 20 декабри соли 1985 «Дар бораи таҷрибаи судӣ оид ба парвандаҳои ҷинойтӣ марбут ба худсарона ишғол намудани қитъаи замин ва сохтмони худсарона дар он» аз эътибор соқит доништа шавад.

Раиси Пленум,
Раиси Суди Олии
Ҷумҳурии Тоҷикистон

Абдуллоев Н.

Котиби Пленум,
Судья Суди Олии
Ҷумҳурии Тоҷикистон

Саидов М.